

Joep Dubbink: **oneens**

Iedere bijbellezer hanteert, of hij of zij dat nu wil of niet, een eigen bijbelse theologie. Niemand stapt onbevooroordeeld de wereld van de bijbelse teksten binnen. De lezer weet al iets, vermoedt iets, verwacht iets – of verwacht niets, vreest het ergste en heeft zich duchtig gewapend met oordelen vooraf. Maar ook dat is een vorm van
bijbelse theologie, een nega-

tieve weliswaar, maar ook een geheel van gedachten over de bijbelse geschriften.

De vraag of dat erg is, zo'n bijbelse theologie vooraf, is theoretisch. Het lukt immers niet zonder, om twee redenen: allereerst omdat de lezer een mens is, niet alleen uitgerust met hersens maar ook met een hart, met emoties, een overtuiging of een geloof.

Maar er is nog iets. Ook de lezer als individu is een illusie. De Bijbel is waarschijnlijk het meest besproken boek ter wereld, stukgelezen en stukgeanalyseerd, bewierookt en uitgespuugd. Wie kan daar tegenover neutraal zijn? De lezer die denkt dat hij blanco begint te lezen en vanuit dat lezen en zijn eigen visie een persoonlijke, unieke bijbelse theologie ontwerpt, misleidt zichzelf. Velen gingen hem of haar voor en zetten de paden uit. Alleen al de namen van de bijbelboeken, de keuze van juist deze boeken, de volgorde en indeling en niet te verge-

ten de vertaling zijn resultaat van evenzoveel bijbels-theologische beslissingen, nog voor we een letter gelezen hebben. En daar komt nog zo veel bij: de filters die kinderbijbels en leesroosters aanbrengen, de bijbelverhalen die in kunst, literatuur en muziek zijn opgenomen – en andere niet. Allemaal bijbelse theologie – en dan maar liever doordacht en in verbinding met het denken van vele generaties, dan gewild origineel.

Wie denkt dat bijbelse theologie pas nu, bij hem of haar begint, heeft hoogmoedswaan of beoefent theologie in een vacuüm. Bijbelse theologie hoort een kader aan te geven, een coördinatenstelsel, grondwoorden, rode draden – geen keurslijf. Elke lezer wordt uitgenodigd een eigen bijdrage te leveren, mee te doen aan het gesprek over die teksten, dus ook mee te doen aan bijbelse theologie.

Joep Dubbink is bijzonder hoogleraar Bijbelse Theologie en predikant.

STELLING:
Bijbelse theologie begint nu pas!

Richtsje Abma: **eens**

Bijbelse theologie begint nu pas: dat is de vrolijke pretentie van iedere volgende generatie. Dat met een originele blik er nieuwe dingen zijn op te graven in de bijbelteksten en andere accenten zijn te leggen. Het is een vak in voortdurende verandering. Onze leesmethoden veranderen en we lezen altijd context-gebonden, dus we analyseren teksten in de termen van onze tijd en zijn op zoek naar creatieve invalshoeken die zeggingskracht hebben in deze tijd. Het werk van Deurloo, Zuurmond en Monshouwer was een geweldige opfrisbeurt die gericht was tegen een verburgerlijkte kerk. Pedersen met zijn cultureel-anthropologische aanpak (Israel, its life and culture) was voor hen een inspiratiebron. De stemmen van degenen die de Bijbel lezen als 'nationaal archief' werkten dan weer ontvullend. Bij-

belse theologie is een verzamelpunt waarin tekstanalyse, contextanalyse en historische vragen op elkaar inwerken. Daarnaast kan bijbelse theologie ons nieuw zicht geven op dogmatische vraagstukken en nieuwe thema's aan ons voorleggen. Een thema als gemeenschap, of het verloren verbond, de accenten van Paulus in de Griekse deugdenethiek, dat zijn onderwerpen die nog niet zijn uitgeput. Veel komt aan op een zuivere en expliciet gemaakte methode en de kunst om dicht bij het eigene van de teksten te blijven.

Natuurlijk staan we op de schouders van de grote meesters en van de prikkelende ontwerpen die door hen zijn aangeleverd. En tegelijk beginnen we steeds opnieuw – want of je het boek Ezra of de Psalmen als invalshoek neemt voor je bijbels-theologische

werk maakt wel verschil. Soms stroken de literaire gezichtspunten niet met het verlangen Gods presentie in de Bijbel te onderzoeken. Kan dat wel? Of moet dat juist? En hoe dan? De winst van onze tijd lijkt me te zijn dat ook in de bescheidenheid van de gegevens er iets kan oplichten van het 'meer' waarmee we in kerk en leerhuis verder kunnen. Laten zien dat teksten altijd een gesprek zijn en een front hebben, een front in de spirituele en concrete geschiedenis van een gemeenschap – en dan die invalshoek uittesten op andere bijbelgedeelten. Dat is de prachtige taak van het vak bijbelse theologie.

Richtsje Abma is predikant en gepromoveerd op het methodisch-exegetisch en bijbels-theologisch proefschrift Bonds of love (2000).